

Překlad a tlumočení posedmé

Vilikovský, J.; Hut'ková, A. (eds.): Překlad a tlmočenie 7. Sociokultúrne aspekty prekladu a tlmočenia: prítomnosť a budúcnosť. Banská Bystrica 2006, 527 s.

Anotovaný sborník přináší příspěvky ze stejnojmenné mezinárodní konference o překladu a tlumočení konané již po sedmé v květnu 2006 na Filologické fakultě Univerzity Mateja Bela v Banské Bystrici ve spolupráci s Oddělením translologie Filozofické fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. O velkém zájmu o konferenci svědčí pět desítek referátů otištěných ve sborníku a rozčleněných do šesti oddílů podle jednacích sekcí.

První část *Překlad a súčasnosť* otevírá sonda Edity Gromové do stavu překladu a překládání na Slovensku, v němž se autorka zaměřila na sociokulturní aspekty překladu neliterárních textů (v masmédiích, reklamě atd.). Juraj Dolník pojednal o překladu jako o asimilačně-akomodační aktivitě a Alojz Keníž jako o odrazu společensko-kulturní situace. Ján Vilikovský vyjádřil ve svém příspěvku obavu o tzv. malé jazyky, jelikož po vstupu do EU posílí již existující globalizační tendence a zmenší se prostor pro tyto jazyky jako výsledek ekonomických a společenských poměrů v současném světě. Autorský tandem Anita Hut'ková a Eva Čulenová se zabýval postavením a možnostmi slovenštiny v EU v rámci globalizace a integrace. Simona Hevešiová se věnovala překladu v souvislostech dekolonizačního procesu.

Druhá sekce obsahuje příspěvky o vztahu překladu a lingvistiky zaměřené např. na funkce paralelních textů v bilingvní terminologii od Jána Taraby, podíl evropských jazyků při konstituování spisovné slovenštiny od Hedvigy Kubišové, sociokulturní hlediska při vyjadřování modalit ve slovenštině a angličtině od Katariny Pekárikové, anglickou a ruskou bezekvivalentní slovní zásobu od Jany Kikové či vyjadřování příbuzenských vztahů v ruštině na příkladu přísloví od Dariny Antoňákové. Gabriela Miššíková analyzovala názory na používání termínů text a diskurz a Andrea Csíkány přepínání kódu v mentálním lexikonu.

Ve třetím a nejrozsáhlejším oddíle o uměleckém překladu a kultuře převládají příspěvky řešící konkrétní překladatelský problém na určitém díle, resp. dílech. Natálie Ďurňáková se zamýšlela nad možnými problémy překladu románu W. Haase *Wie die Tiere*, Jolana Kaštanovská rozebrala překlad románu K. Vonneguta *Kolíbka*, Marta Kováčová slovenské překlady děl V. Rasputina, Monika Gullerová převod kulturních aspektů v dílech D. Steelové, Hana Mžourková interdialekty a slang v překladu románu A. Skubice *Fužinské blues*, Petra Pappová intertextuální relace v překladu *Dumasova klubu* od A. Pérez-Reverte. Vladilav Plochotňuk se zaměřil na problémy při překládání Gogolova *Pláště* do polštiny, Irina Ruberová na nejnovější český překlad *Legendy o dveřníkově* a Renata Tomášková na exotizaci a naturalizaci v českém překladu *Harryho Pottera*. Jiní badatelé volili témata obecnějšího rázu. Martin Trizuliak zhodnotil sociokulturní aspekty překladu, Alexandra Kučmová problém mezikulturní komunikace a Zoltán Németh rozebral překládání erotického textu. Ivo Pospíšil pojednal o problémech, které může přinášet překladateli diachronní struktura jazyka, resp. dlouhodobá diglosie, která se promítá i do současné podoby jazyka. Oľga Kovačičová se věnovala soudobým koncepcím překladu středověkých textů a Renata Kamenická zapojování překladů z anglické poezie do české kultury. V rámci tohoto oddílu jsou dále publikovány referáty Františka Alabána, Rosany Pelosi a Ivana Šuši.

Čtvrtá sekce věnovaná odbornému překladu přinesla zajímavé příspěvky k terminologické problematice různých oborů. Ruské a sovětské historické pojmy zkoumal Lubomír Gúzi, náboženskou terminologii Eva Hrdinová a Edita Hornáčková-Klapičová, překlady v rámci obchodního práva Katarína Stanová, antroponyma v soudním překladatelství Jarmila Opalková, terminologii z oblasti designu, užítkových struktur a prostředí Dagmar Veselá a politické pojmy na materiálu publicistických textů Lenka Harviřáková. Obecnější charakter mají příspěvky dvojice Oľga Wrede a Johanna Jakobovičová (interkulturní aspekt odborného překladu), Ingrid Cíbičkové (sociokulturní aspekty překladů ve veřejné správě) a Martiny Dudové (překlad versus lokalizace).

Nejméně zastoupený je oddíl pátý o tlumočení obsahující jen tři referáty: Daniely Műglové o konsekutivním tlumočení, Zuzany Bohušové o neutralizaci některých významových příznaků při tlumočení a Jozefa Stančíka o soudním tlumočení.

Šestá část sborníku je věnována tématu výchovy překladatelů a tlumočnicků. Helga Antalová analyzovala možnost využití retrospektivních tlumočnických protokolů ve výuce simultánního tlumočení, Natálie Kiseľová sociokulturní aspekt profesního tréninku tlumočnicků, Zuzana Sedláčková lingvistickou kompetenci a její využití při přípravě překladatelů, Eva Schwarzová některé další aspekty (např. didaktický a aspekt kognitivní psychologie) rozvoje tlumočnických kompetencí, Miroslava Šrámková tlumočnický protokol a retrospektivní evaluaci cílového textu a Beáta Juračková aplikaci metody CLIL při přípravě překladatelů a tlumočnicků.

Anotovaný sborník je důkazem toho, jak velký význam se v současné době přikládá problematice překládání a tlumočení. Jedná se o přirozený trend dnešní globalizované společnosti, v jejímž rámci dochází čím dál více ke „zmenšování“ světa a častějšímu setkávání se s cizojazyčnými texty, resp. jednáním v různých jazycích. Tento nezvratný trend se nutně musí odrážet i ve vědě a teoretickém zpracování tématu. Na některé z otázek a problémů, které mohou při překládání a tlumočení nastat, odpovídá a reaguje předkládaný sborník.

Josef Šaur